

Eksamen

28.05.2014

NOR1211–NOR1231 Norsk hovudmål/hovedmål

NOR1218–NOR1238 Norsk for elever med samisk som andrespråk

Elevar og privatistar / Elever og privatister

Nynorsk

Eksamensinformasjon

Eksamenstid:	5 timar
Hjelpemiddel:	Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon. For norsk, samisk og framandspråka er heller ikkje omsetjingsprogram tillatne.
Bruk av kjelder:	Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei. Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrift eller sitat frå Internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Banksy (pseud.): «Bethlehem 2005», <i>Banksy – Wall and piece</i>, Century, The Random House Group Limited, London 2005 Borgen, Marianne: «Beskytt barna, Jens!», <i>Dagbladet</i> 15.03.2012, www.dagbladet.no/2012/03/15/nyheter/politikk/sv/innenriks/arbeiderpartiet/20697730/ (10.03.2014) Eggen, Arnljot: «Lagnad sa vi», <i>Sprekker i muren</i>, 1969 Erfan, 12 år: «Den lange, farlige reisen til Norge», <i>Aftenposten</i> 08.11.2013 Gilbert, Mads: SMS fra Gaza, 2009 www.nrk.no/nordnytt/1.6383679 (10.03.2014) Melding til Stortinget (2011–2012): <i>Barn på flukt</i> (utdrag) www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-27-2011-2012.html?showdetailedtableofcontents=true&id=684767 (10.03.2014) Wergeland, Henrik: «For trykkefriheten», 1840 www.lillebjorn.no/flere-sanger/ (10.03.2014, språkleg tilrettelagt) Øverland, Arnulf: «Du må ikke sove», <i>Den røde front</i>, 1937
Andre opplysningar:	Du skal svare på oppgåva i del A. I del B er det fire oppgåver. Du skal svare på éi av dei. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstorleik 12.
Rettleiing om vurderinga:	Sjå vurderingsrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen. Vurderingsrettleiinga ligg på nettsidene til Utdanningsdirektoratet. Kommentaranne til kvar oppgåve utfyller dei generelle kjenneteikna.

Side 8 er blank.

Nynorsk

Du skal svare på oppgåva i del A og på éi av oppgåvene i del B. Legg merke til at det står ein kommentar under oppgåveinstruksane. Kommentaren vil vere til hjelp for å løyse oppgåva.

Del A Kortsvaroppgåve

Svaret bør ikkje vere på meir enn cirka 250 ord.

Vedlegg:

- «Bethlehem 2005» av Banksy, 2005
- «SMS fra Gaza» av Mads Gilbert, 2009

Gjer kort greie for nokre sentrale verkemiddel og den funksjonen dei har i graffitten og SMS-teksten. Kva er formålet med dei to tekstane?

Kommentar:

Du skal bruke eit presist fagspråk. Du kan bruke omgrep frå retorikken, men det er ikkje eit krav.

Del B Langsvaroppgåve

Skriv nummeret på den oppgåva du vel, og lag overskrift sjølv.

Oppgåve 1

Vedlegg: Alle

Dei vedlagde tekstane i oppgåvesettet uttrykkjer samfunnsengasjement på ulike måtar. Vel minst tre av tekstane, og gjer greie for korleis engasjementet kjem til uttrykk. Reflekter over kva betydning du meiner slike tekstar kan ha.

Kommentar:

Oppgåva er todelt, men du kan velje korleis du vil strukturere svaret ditt. Det skal komme tydeleg fram i svaret kva for tekstvedlegg du bruker. Når du gjer greie for korleis engasjementet kjem til uttrykk, skal du leggje mest vekt på innhaldet i tekstane. Du kan trekkje inn form der du meiner det er relevant. Når du reflekterer over kva betydning slike tekstar kan ha, kan du òg trekkje inn andre tekstar du kjenner til.

Oppgåve 2

Vedlegg:

- «For trykkefriheten» av Henrik Wergeland, 1840
- «Lagnad sa vi» av Arnljot Eggen, 1969

Tolk og samanlikn «For trykkefriheten» og «Lagnad sa vi». Vurder om desse tekstane er aktuelle i dag.

Kommentar:

Du skal skrive om form og innhald i begge tekstane, og du bør skrive omtrent like mykje om kvar tekst. Du skal samanlikne tekstane på ein oversiktleg måte og bruke relevant fagspråk.

Oppgåve 3

Vedlegg:

- «For trykkefriheten» av Henrik Wergeland, 1840
- «Du må ikke sove» av Arnulf Øverland, 1937
- «Lagnad sa vi» av Arnljot Eggen, 1969

Skriv ein kreativ tekst der du reflekterer over tema som fridom, likegyldigheit og engasjement. Bruk eitt eller fleire av tekstvedlegga.

Kommentar:

Denne oppgåva opnar for ulike løysingar. Du kan velje kva tekst og tema du vil leggje mest vekt på. Du skal bruke kunnskap om sjangrar og språklege verkemiddel når du utformar teksten din, og du kan vise kreativitet i måten du bruker språket på, i korleis du strukturerer teksten, og i dei perspektiva og tilnærmingane du vel.

Oppgåve 4

Vedlegg:

- Meld. St. 27 (2011–2012) Melding til Stortinget: *Barn på flukt* (utdrag)
- «Beskytt barna, Jens!» av Marianne Borgen, *Dagbladet* 15.03.2012
- «Den lange farlige reisen til Norge» av Erfan, 12 år, *Aftenposten* 08.11.2013

Desse tre tekstvedlegga handlar om barn på flukt, men budskapen kjem fram på ulike måtar. Samanlikn dei tre tekstane. Bruk omgrep frå retorikken.

Kommentar:

Du skal samanlikne alle tre tekstane, men du kan sjølv velje kva moment du vil leggje mest vekt på. Du skal bruke eit presist fagspråk.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid:	5 timer
Hjelpemidler:	Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.
Bruk av kilder:	Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal de alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrift eller sitat fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg:	Banksy (pseud.): «Bethlehem 2005», <i>Banksy – Wall and piece</i>, Century, The Random House Group Limited, London 2005 Borgen, Marianne: «Beskytt barna, Jens!», <i>Dagbladet</i> 15.03.2012, www.dagbladet.no/2012/03/15/nyheter/politikk/sv/innenriks/arbeiderpartiet/20697730/ (10.03.2014) Eggen, Arnljot: «Lagnad sa vi», <i>Sprekker i muren</i>, 1969 Erfan, 12 år: «Den lange, farlige reisen til Norge», <i>Aftenposten</i> 08.11.2013 Gilbert, Mads: SMS fra Gaza, 2009 www.nrk.no/nordnytt/1.6383679 (10.03.2014) Melding til Stortinget (2011–2012): <i>Barn på flukt</i> (utdrag) www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-27-2011-2012.html?showdetailedtableofcontents=true&id=684767 (10.03.2014) Wergeland, Henrik: «For trykkefriheten», 1840 www.lillebjorn.no/flere-sanger/ (10.03.2014, språklig tilrettelagt) Øverland, Arnulf: «Du må ikke sove», <i>Den røde front</i>, 1937
Andre opplysninger:	Du skal svare på oppgaven i del A. I del B er det fire oppgaver. Du skal svare på én av dem. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstørrelse 12.
Veiledning om vurderingen:	Se vurderingsveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen. Vurderingsveiledningen ligger på Utdanningsdirektoratets nettsider. Kommentarene til hver oppgave utfyller de generelle kjennetegnene.

Side 8 er blank.

Bokmål

Du skal svare på oppgaven i del A og på én av oppgavene i del B. Legg merke til at det står en kommentar under oppgaveinstruksene. Kommentaren vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Del A Kortsvaroppgave

Svaret bør ikke være på mer enn cirka 250 ord.

Vedlegg:

- «Bethlehem 2005» av Banksy, 2005
- «SMS fra Gaza» av Mads Gilbert, 2009

Gjør kort greie for noen sentrale virkemidler og den funksjonen de har i graffitten og SMS-teksten. Hva er formålet med de to tekstene?

Kommentar:

Du skal bruke et presist fagspråk. Du kan bruke begreper fra retorikken, men det er ikke et krav.

Del B Langsvaroppgave

Skriv nummeret på den oppgaven du velger, og lag overskrift selv.

Oppgave 1

Vedlegg: Alle

De vedlagte tekstene i oppgavesettet uttrykker samfunnsengasjement på ulike måter. Velg minst tre av tekstene, og gjør greie for hvordan engasjementet kommer til uttrykk. Reflekter over hvilken betydning du mener slike tekster kan ha.

Kommentar:

Oppgaven er todelt, men du kan velge hvordan du vil strukturere svaret ditt. Det skal komme tydelig fram i svaret hvilke tekstvedlegg du bruker. Når du gjør greie for hvordan engasjementet kommer til uttrykk, skal du legge mest vekt på innholdet i tekstene. Du kan trekke inn form der du mener det er relevant. Når du reflekterer over hvilken betydning slike tekster kan ha, kan du også trekke inn andre tekster du kjenner til.

Oppgave 2

Vedlegg:

- «For trykkefriheten» av Henrik Wergeland, 1840
- «Lagnad sa vi» av Arnljot Eggen, 1969

Tolk og sammenlign «For trykkefriheten» og «Lagnad sa vi». Vurder om disse tekstene er aktuelle i dag.

Kommentar:

Du skal skrive om form og innhold i begge tekstene, og du bør skrive omtrent like mye om hver tekst. Du skal sammenligne tekstene på en oversiktlig måte og bruke relevant fagspråk.

Oppgave 3

Vedlegg:

- «For trykkefriheten» av Henrik Wergeland, 1840
- «Du må ikke sove» av Arnulf Øverland, 1937
- «Lagnad sa vi» av Arnljot Eggen, 1969

Skriv en kreativ tekst der du reflekterer over tema som frihet, likegyldighet og engasjement. Bruk ett eller flere av tekstvedleggene.

Kommentar:

Denne oppgaven åpner for ulike løsninger. Du kan velge hvilken tekst og hvilket tema du vil legge mest vekt på. Du skal bruke kunnskap om sjangrer og språklige virkemidler når du utformer teksten din, og du kan vise kreativitet i måten du bruker språket på, i hvordan du strukturerer teksten, og i de perspektivene og tilnærmingene du velger.

Oppgave 4

Vedlegg:

- Meld. St. 27 (2011–2012) Melding til Stortinget: *Barn på flukt* (utdrag)
- «Beskytt barna, Jens!» av Marianne Borgen, *Dagbladet* 15.03.2012
- «Den lange farlige reisen til Norge» av Erfan, 12 år, *Aftenposten* 08.11.2013

Disse tre tekstvedleggene handler om barn på flukt, men budskapet kommer fram på ulike måter. Sammenlign de tre tekstene. Bruk begreper fra retorikken.

Kommentar:

Du skal sammenligne alle tre tekstene, men du kan selv velge hvilke momenter du vil legge mest vekt på. Du skal bruke et presist fagspråk.

Bethlehem 2005

Banksy (pseudonym) er ein britisk gatekunstnar som er kjend for dei samfunnskritiske ytringane sine. Denne graffittien er måla på muren som israelske styresmakter har bygd på Vestbreidda. Muren er åtte meter høg og omringar mellom anna byen Betlehem (www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Na-deles-Betlehem-av-Israels-mur-6296357.html).

SMS fra Gaza

De bombet sentrale grønnsaksmarkedet i gaza by for to timer siden. 80 skadde 20 drept.
Alt kom hit til Shifa. Hades!
Vi vasser i død, blod og amputater.
Masse barn. gravid kvinne.
Jeg har aldri opplevd noe så fryktelig. Nå hører vi tanks.
Fortell videre, send videre, rop det videre alt GJØR NOE! GJØR MER
Vi lever i historieboka nå, alle!

Mads G.
03.01.09 – 13:50 – Gaza, Palestina

Den norske legen og politikeren Mads Gilbert jobbet for det palestinske helsevesenet gjennom organisasjonen NORWAC da det brøt ut en væpnet konflikt i 2008–2009. Da byen Gaza ble bombet, var Gilbert og kollegaen hans blant de eneste vestlige vitnene til krigshandlingene. Gilbert sendte denne SMS-en til sine kontakter i Norge.

Shifa: sykehus i Gaza, Palestina
Hades: dødsriket i gresk mytologi
amputater (medisinsk uttrykk) avrevne kroppsdeler

For trykkefriheten

Hvor trives noget godt og skjønt
og stort i tvang?
Kvel engen – gresset blir ei grønt;
bind ørnen, dør den på sin pynt;
stans kilden, som med sang begynt
har raskt sin gang,
og den en giftig sump vil bli!
Naturen hater, sterk og fri,
all tvang.

Kan åndens kilder, tankens flukt
da tåle tvang?
Skal sannhet ikkun stråle smukt,
i eget hjerte innelukt,
som jamrende Aladdins frukt
i hulen trang?
Nei, presse, løft din sterke arm!
Befri all verden i din harm
fra tvang!

Henrik Wergeland, 1840
Språklig modernisert

ikkun: kun, bare

Aladdins frukt: I et eventyr fra Tusen og en natt blir Aladdin stengt inne i en hule der det er edelstener formet som frukter, men ikke mat.

Lagnad sa vi

når vi slumpa til å snåve i einkvan

lagnad sa vi
og filtra oss redde inn i kvarandre

lagnad sa vi
og avslo å få låst opp lenkene
men let dei sløvt gro inn

lagnad sa vi
og kasta alle nøklane i havet

lagnad sa vi
og la fleire tunge bærer på den berande

lagnad sa vi
og smitta barn med øydeleggande sjukdommar

lagnad sa vi
og heldt den unge under vatnet

lagnad sa vi
når folk i grannelaget svalt i hel

lagnad lagnad sa vi taktfast
hamra spikrar inn i kista
og overdøyvde protestane til han som låg der

lagnad sa vi
og sette tunge steinar over opprørsmenn
(som var vi redde at dei skulle koma opp or jorda att)

lagnad sa vi
medan nye hemmelege transportar rulla tungt forbi
og prestar gjorde krossteikn over alle segl

lagnad sa vi
til barns beinstumpar og brende andlet

lagnad seier vi
og vaskar ikkje berre hendene
men legg dei frå oss òg

Arnljot Eggen. Frå *Sprekker i muren*, 1969

lagnad: skjebne
snåve: snuble

Du må ikke sove

Jeg våknet en natt av en underlig drøm,
det var som en stemme talte til meg,
fjern som en underjordisk strøm –
og jeg reiste meg opp: Hva er det du vil meg?

– Du må ikke sove! Du må ikke sove!
Du må ikke tro, at du bare har drømt!
I går blev jeg dømt.
I natt har de reist skafottet i gården.
De henter meg klokken fem i morgen!

Hele kjelleren her er full,
og alle kaserner har kjeller ved kjeller.
Vi ligger og venter i stenkald celler,
vi ligger og råtner i mørke hull!

Vi vet ikke selv, hva vi ligger og venter,
og hvem der kan bli den neste, de henter.
Vi stønner, vi skriker – men kan dere høre?
Kan dere absolutt ingenting gjøre?

Ingen får se oss.
Ingen får vite, hva der skal skje oss.
Ennu mer:
Ingen kan tro, hva her daglig skjer!

Du mener det kan ikke være sant,
så onde kan ikke mennesker være.
Der fins da vel skikkelig folk iblant?
Bror, du har ennå meget å lære!

Man sa: Du skal gi ditt liv, om det kreves.
Og nu har vi gitt det – forgjeves, forgjeves!
Verden har glemt oss! Vi er bedratt!
Du må ikke sove mer i natt!

Du må ikke gå til ditt kjøpmannskap
og tenke på hva der gir vinning og tap!
Du må ikke skyld på åker og fe
og at du har mer enn nok med det!

Du må ikke sitte trygt i ditt hjem
og si: Det er sørgelig, stakkars dem!
Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer deg selv!
Jeg roper med siste pust av min stemme:
Du har ikke lov til å gå der og glemme!

Tilgi dem ikke; de vet hva de gjør!
De puster på hatets og ondskapens glør!
De liker å drepe, de frydes ved jammer,
de ønsker å se vår verden i flammer!
De ønsker å drukne oss alle i blod!
Tror du det ikke? Du vet det jo!

Du vet jo at skolebarn er soldater,
som stimer med sang over torv og gater,
og oppglødd av mødrenes fromme svik,
vil verge sitt land og vil gå i krig!
Du kjenner det nedrige folkebedrag
med heltemot og med tro og ære –
du vet at en helt, det vil barnet være,
du vet, han vil vifte med sabel og flagg!

Og så skal han ut i en skur av stål
og henge igjen i en piggrådsfase
og råtne for Hitlers ariske rase!
Du vet, det er menneskets mening og mål!

Jeg skjønnte det ikke. Nu er det for sent.
Min dom er rettferdig. Min straff er fortjent.
Jeg trodde på fremgang, jeg trodde på fred,
på arbeid, på samhold, på kjærlighet!

Men den som ikke vil dø i en flokk
får prøve alene, på bøddelens blokk!

Jeg roper i mørket – å, kunne du høre!
Der er en eneste ting å gjøre:
Verg deg, mens du har frie hender!
Frels dine barn! Europa brenner!

*

Jeg skaket av frost. Jeg fikk på meg klær.
Ute var glitrende stjernevær.
Bare en ulmende stripe i øst
varslet det samme som drømmens røst:

Dagen bakenom jordens rand
steg med et skjær av blod og brann,
steg med en angst så åndeløs,
at det var som om selve stjernene frøs!

Jeg tenkte: Nu er det noget som hender.
– Vår tid er forbi – Europa brenner!

Arnulf Øverland. Først trykt i tidsskriftet
Samtiden i 1935. Utgitt i *Den røde front* 1937

Meld. St. 27

(2011–2012)
Melding til Stortinget

Barn på flukt

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for meldingen

Barn som forlater sine hjemland for å søke om beskyttelse (asyl) i Norge engasjerer bredt. Regjeringen er opptatt av å sikre gode vilkår for disse barna. Samtidig ønsker Regjeringen å forebygge at barn søker om beskyttelse uten å ha et behov for dette, fordi et oppbrudd fra hjemlandet kan ha negative konsekvenser for barna.

Mange tusen barn har de senere årene søkt om beskyttelse i Norge. De siste årene har barn utgjort i underkant av 30 prosent av det totale asylsøkertallet. Hvordan Norge skal ta hensyn til det humanitære aspektet ved barnemigranternes situasjon og samtidig opprettholde en konsekvent og helhetlig flyktning- og innvandringspolitikk, er et komplisert politisk spørsmål. Regjeringen fremmer denne meldingen til Stortinget fordi det er viktig å få en bred og samlet gjennomgang av sentrale problemstillinger knyttet til barn på flukt, slik at vi kan få en helhetlig diskusjon om temaet.

Formålet med meldingen er først og fremst å gi en oversikt over regelverket, praksis og den politikken som føres, og å fremheve særskilte utfordringer og dilemmaer. Formålet er videre å gi en oversikt over det internasjonale bildet, herunder omfanget av barn på flukt, opprinnelsesland og situasjonen for barna underveis på reisen. Meldingen synliggjør hvilke områder Regjeringen ønsker å prioritere når det gjelder barn på flukt, og fremhever noen tiltak. [...]

Melding til Stortinget: en større rapport fra regjeringen til Stortinget om arbeid som blir gjort på et bestemt politisk område, ofte med drøfting av framtidig politikk.

migrant: menneske som utvandrer eller innvandrer; flyktning

Den lange, farlige reisen til Norge

Redd Barna oppfordret barn fra asylmottak på Østlandet til å skrive dagbok om tilværelsen i Norge. Dette er én av tekstene.

Mange norske aner ikke hvordan reise vi asylbarn har hatt. Mange nordmenn tror det bare er å sette seg på flyet. Det er ikke så enkelt. Mange dør på veien. De reiser i dårlige båter og mange drukner.

Reisen til Norge var det verste for mamma og pappa, for jeg måtte bli med en ungdom som skulle ta meg med dit vi skulle. Mamma var gravid. Hun holdt på å falle ned fra fjellet. Hun lurte på hvor jeg var. Mødre tenker alltid først på barna og så på seg selv.

Jeg spurte etter mamma hele tiden. Jeg var seks år.

Det var mange ungdommer som var alene, og de hjalp barna som var små. Noen tenkte bare på seg selv. Den reisen var det verste minnet i livet mitt. Jeg tenkte på mamma hele tiden. Hun var jo gravid. Jeg var redd for at det skulle skje noe med henne. Men det gikk bra, og søsteren min ble født i Norge.

Jeg tenker at mange har det verre enn meg. Jeg var på vei i tre måneder. Noen reiser i ett år.

Jeg er glad for å være i Norge, men jeg savner familien min. Jeg savner bestemoren min, og tenker mye på kusinen min i hjemlandet.

Erfan, 12 år

Si ;D, Aftenposten 08.11.2013

Beskytt barna, Jens!

torsdag 15. mars 2012, kl.19:09

Dagbladet: Marianne Borgen er SVs gruppeleder i Oslo bystyre. Hun har engasjert seg i saken om asylsøkerbarna og har i den anledning skrevet et åpent brev til Jens Stoltenberg (Ap):

Kjære Jens.

Jeg er glad for at du i mange internasjonale fora har vist til politiske lederes ansvar for å sikre barns rettigheter, spesielt merket jeg meg det du skrev i tidsskriftet «The Lancet» og i Bistandsaktuelt i 2006, der du så klokt sier;

«Det vi gjør for våre barn, for verdens barn, utgjør arven fra dagens politiske ledere, i større grad enn noe annet vi etterlater oss. Av den grunn ber jeg nå andre verdensledere om å være modige og ta de skritt som er nødvendig for å beskytte barna, vår felles framtid. Å beskytte barna våre er et moralsk og politisk imperativ. ... Som våre nasjoners ledere må vi sørge for at våre løfter blir til ord og handlinger. Vi må oppfylle våre forpliktelser til verdens barn ... Det er bare disse handlingene vi kan dømmes etter av generasjoner som kommer etter oss.»

Akkurat nå er det mange rundt omkring i Norge som er opprørt over at barn som har bodd i Norge store deler av sin barndom, skal bli tvangsutsendt av Norge. Barn som ikke kjenner noe annet hjemland, barn som har fått venner og tilhørighet i Norge. Dette er barn som hver dag lever i usikkerhet for å bli sendt ut av landet. Barn som er redde for å gå på skolen, barn som ikke får sove om natta, barn som ikke greier å konsentrere seg fordi de er redde for hva som skjer hver eneste dag. En situasjon barnepsykologer og andre sier går på barns liv og helse løs. Nå kan du endre denne politikken, og gjøre slik du har anbefalt alle andre verdens ledere, nemlig «å være modig og ta de skritt som er nødvendig for å beskytte barna.»

Vil du det, Jens?

Med vennlig hilsen,
Marianne Borgen

Schweigaards gate 15 B
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no